

Tarva kuju ei tee tehast rikkaks

Indrek Silver Einberg

Ideejärgus Tarva kuju hinnaks pakutud 450 000 krooni sai lepingus realistlikuma hinna. Ometi ei tee ka kokku lepitud 950 000 krooni Ars Monumentaali rikkaks ning kuni kuju valmimiseni ei saa tehast teisi suuri töid alustada.

Ars Monumentaali nn kuuri esisel lõsutab tohutu hunnik kipsi ning armatuurvõrku. Lähemalt vaadatuna meenutab see väga kuulsat Tarva skulptuuri. Ars Monumentaali juhi Väino Tamre sõnul ongi see moodustis skulptuuri kipsvorm.

“Algul oli ta väiksem, aga siis pani Tauno Kangro siia ikka kõvasti kipsi juurde, sest tekkis kahtlus, et Vallimäel ei jää ta muidu mõjuma. Pronksil on omadus looduses nagu kaduma minna,” rääkis Väino Tamre.

Eile tehti viimaseid valu-töid. Oma pronksi valamist ootasid hiigelkuju sarved ja veel mõned detailid, mille tegeliku välimust ei lubanud paks kipsi- ja armatuurikiht aimata.

Ühe valuprotsessi käigus kulub kolm tonni kergpetrooli. Kokku on arvestatud 200 000

liitrit kütust. Seesama kogus on ka lepingusse kirjutatud. Ometi läks kütuse kulu arvestatust suuremaks.

“See kipsvorm siin kuuris pidi talve ju kuidagi üle elama. Ei jäänud muud üle, kui ostsime kuuri ahju ning asusime seda kütma,” seletas Väino Tamre.

Ars Monumentaali töötajad näitavad meelsasti kõiki Tarva kuju valmimisega seotud pabe-reid. Möödunud aasta 24. aprilli kuupäeva kandev leping kannabki eelarvestatud numbrit 950 000 krooni.

Kuid see leping ei sisalda pronksi, millest kuju nüüd valatud on. Pronksi lubas teose autor Tauno Kangro ise hankida. Selle hind võib ulatuda kuni 50 kroonini kilogrammi eest. Kuju lõppkaal saab olema ka 4,8 kuni 5 tonni. Kiire arvutus annab metalli maksumuseks 250 000 krooni.

Kuid seegi pole kindel number, sest siis, kui pronks saab oma valutemperatuuri 1250 kraadi, põleb selle üks komponent – tsink – sealt välja. Kuigi tsinki on pronksis vaid mõni protsent, tuleb see sinna uuesti lisada. Ja ka see maksab.

Ars Monumentaal järgib praktikat, mille kohaselt ei tehta leping mitte skulptori, vaid tegeliku tellijaga. Tarva skulptuuri puhul oleks lepingu teine pool olnud Rakvere linn. “Kunstnikud on sageli selline unistaja rahvas,” selgitas Väino Tamre sellise praktika tagapõh-ja.

Et aga Tauno Kangro on end näidanud eriti hakkaja ning asjaliku mehena, siis sedakorda sõlmiti leping kujuri endaga.

Eile lebas skulptuuri kokku keevitatud osa veel kõht üles-poolle. Metsveise jalad olid juba valuvormist puhastatud ning seisid sealsamas. Kogu pronks-pinda tuleb veel liivaprittsiga töödelda.

Ka liiv on omaette kulaar-tikkel ja seda on arvestuslikult ette nähtud 6 tonni.

“See kuju on nii suur, et ega me seni ole teisi suuri töid saanud sisse võtta,” tähendas Väino Tamre. Kui aga kuju valmimiseks kokku lepitud summad laekuvad graafiku-järgselt, teeb Ars Monumentaal oma osa lubatud töödest valmis ja 15. juunil võiks skulptuuri avada.